

Lirycznie zatopiona w codzienności

Twórczość poetki **Ireny Kaczmarczyk** najczęściej przedstawia perspektywę podglądania świata z jego zakamarków i tzw. „tyłów” – jak to kiedyś pisał Józef Brana. Właściwie każdy z jej wierszy przepełniony jest liryzmem. W wyborze jej wierszy pt. „Wzjeżdż wiosną. Wiersze z lat 2001-2007” autorka opublikowała utwory wybrane z czterech wcześniejszych wydań tomików i uporządkowała je w pewną opowieść zapisaną na marginesie osobistych doświadczeń życiowych, odzwierciedlających przygodność życia ludzi i wydarzeń związanych z obcowaniem z nimi, głównie na tle świata przyrody. Wydaje się, że pojmując ona wytwory duchowej kultury ludzi jak przysłowiowe ziarna rozsiewane i bogaczące naturalny świat ich życia. Szczególnie inspiruje ją podziw dla naturalnych żywiołów, związki z bliskimi sobie ludźmi, ale i wiara religijna, jednocząca jej przeżycia i towarzyszące im emocje w pewną wręcz metafizyczną całość, wpisującą poetkę w świat doczesny i wieczny. W wierszu bez tytułu poetka pisze: „Wieczór wycisza / płatki maków polnych / Słońce układa się do snu. / Wpatrzona w gwiazdy pytam: // Jaki jesteś?”.

Ludzie i przyroda układają się w tych utworach, jakby w dwie strony tego samego, a to, co dzieje się w sferze duszy ludzkiej ma dopiero pełne odniesienie wtedy, kiedy twórczo wkomponowuje się w głos i krajobraz natury. Dobrze też jej postawę ilustruje wiersz pt. „Zakopane czeka na śnieg”, dedykowany wierszom Andrzeja Warzechy, w którym czytam: „Ktoś zgubił »Dziennik wigilijny« / świąteczne wieści / w trawie mokną // halny rozsiewa / wiersze Warzechy // stadem krokusów / wiosną wzjeżdż”. Dzieje się tak nieprzypadkowo, bo życie człowieka Kaczmarczyk postrzega jako medium jednoczące w sobie to, co rzeczywiste i doczesne z tym, co duchowe i zarazem wieczne. W jednym z wierszy bez tytułu dowiadujemy się, że „Między ziemią a niebem / horyzont // między łzą a uśmiechem człowiek // między człowiekiem a człowiekiem / ścianą”.

Jak łatwo zauważyć, Kaczmarczyk niepokoi coraz bardziej rozprzestrzeniające się między ludźmi osamotnienie, pomimo ich coraz częstszych kontaktów. I właśnie dlatego w głębokich związkach z przyrodą odnajduje szansę przezwyciężenia izolacji potęgającej się między ludźmi. W innym wierszu bez tytułu pisze: „moja wierna / ląka / uchyla gościny // kładzie dywan / pod stopy // częstuje listkiem / szczawiu // płoszy lęk / przed zmierzchniem”.

Dla poetki na dobrą sprawę świat społeczny mógłby nie istnieć, ale życie i marzenie o wieczności bez doświadczenia przyrody są przecież niemożliwe, a w utworze pt. „Pamięci Henryka Cyganika” proslonijnie wyznaje: „spadł listek / złotego klonu // i stała się cisza // w górach // w wierszach”.

Spośród ludzi najbezpieczniej poetka czuje się wśród najbliższej rodziny, tj. synów i męża, ale i powracających we wspo-

mnieniach rodziców. Podkreśla jednocześnie, że te więzi z najbliższymi muszą być nieustannie ożywiane, nawet wtedy, gdy samotność zagląda im prosto w oczy. W wierszu bez tytułu zadedykowanym mężowi pisze: „lato dogasa / w ostrężynach / i nie ma siana już / na łące / a we mnie / złoty koncert trzmieli // i Twoje ręce / takie pnące”.

Jak każda kobieta, Kaczmarczyk w bliskości drugiej osoby, dotyku, szepcie, odkrywa tę istotną siłę, która głęboko łączy ludzi i chroni ich przed samotnością coraz bardziej opanowującą współczesny świat ludzkiej codzienności. Warto o tym pamiętać, ale i o tym, że ta naturalna siła przyciągania, co nieustannie podkreśla autorka, ma silne źródła w podziwie dla przyrody i jej wzniosłości.

PROF. IGNACY S. FIUT

Irena Kaczmarczyk, „Wzjeżdż wiosną. Wiersze z lat 2001-2007”. Dom Wydawnictw Naukowych, Kraków 2008, s. 64.

Kształtowanie świadomości człowieka

W procesie wewnętrznego doskonalenia się człowieka niezbędne są wyższe wartości. Te ideały, które stanowią podstawę rozważań autorów książek zbiorowych „Seksualność człowieka i obyczaje a polityka”, „Socjalizm i jego różnorodne koncepcje”, „Wartości lewicowe w polskiej kulturze XX wieku”, napisanych pod redakcją naukową **prof. zw. dr hab. Marii Szyszkowskiej**, są nasycone treściami korespondującymi z lewicowym profilem intelektualnym serii „Różnorodność i wolność” wydawanym od 2003 roku przez Dom Wydawniczy tCHU w Warszawie po dziś dzień.

Książki powstały jako rezultat ogólnopolskich konferencji międzyrodzowodowskich, poświęconych współczesnym problemom społecznym, politycznym i prawnym, rozpatrywanym z perspektywy filozoficznej, literackiej, historycznej, czy wreszcie z perspektywy praktyki politycznej. Punktem odniesienia dla rozważań autorów jest aksjologia, a zwłaszcza ideały braterstwa, tolerancji i wolności w świadomym kształtowaniu poglądu na świat członków społeczeństwa demokratycznego.

Istotną powinnością państwa demokratycznego jest gwarantowanie swobody światopoglądowej obywatelom. Ten problem jasno i jednoznacznie podejmują autorzy książki „Seksualność człowieka i obyczaje a polityka”. W nowoczesnym państwie demokratycznym obywatel powinien chcieć żyć autentycznie, to znaczy zgodnie ze swoimi właściwościami i pragnieniami, a dobre obyczaje nie mogą być traktowane jako pułapka na wewnętrzną swobodę i indywidualne poglądy.

Wydanie publikacji poświęconej rzetelnemu omówieniu idei socjalizmu jest doniosłą i wyjątkowo aktualną inicjatywą,

biorąc pod uwagę funkcjonujące oceny, których tendencyjny charakter wykazuje od lat prof. Maria Szyszkowska. Manipulowanie ludzką świadomością przez polityków i dziennikarzy, wiążących socjalizm wyłącznie ze skompromitowanymi próbami jego urzeczywistniania, wytworzyło wiele uprzedzeń płynących z niewiedzy.

Autorzy książki „Socjalizm i jego różnorodne koncepcje” podjęli zagadnienie socjalizmu poprzez pryzmat wielości koncepcji tego ideału. Zarysowano poglądy wybitnych myślicieli i literatów, ze szczególnym uwzględnieniem dorobku polskiego, w tym: Jana Strzeleckiego, Leona Petrażyckiego, Wincentego Lutosławskiego, Jerzego Stempowskiego, Jana Mulaka, Edwarda Abramowskiego – mistrza Stefana Żeromskiego, Adama Mickiewicza, Ferdynanda Zweiga, Emanuela Mouniera.

Warto podkreślić, iż książka zawiera między innymi koncepcje socjalizmu pozostające w sprzeczności z materializmem Marksa. Mianowicie do dzieł wybitnego polskiego filozofa prawa Leona Petrażyckiego sięgnął Tomasz Kozłowski, przypominając, iż socjalizm jest ideałem społecznym, do którego prowadzi rozwój ludzkiej świadomości. Trudno odmówić, powołanej przez Petrażyckiego do życia, polityce prawnej współczesnego znaczenia jako dziedziny, mającej na celu projektowanie wciąż doskonalszego prawa i dzięki temu służącej, w charakterze drogowskazu, ustawodawcom. Oddziaływanie ideałów stanowi warunek zdrowych jednostek i zdrowego społeczeństwa, używając terminologii zaczerpniętej ze współczesnej nauki – higieny psychicznej. Wśród koncepcji socjalizmu pozostających w sprzeczności z materializmem Marksa znajdują się także te sformułowane na gruncie kandydatury, które zostały przybliżone przez Marię Szyszkowską.

Niezręcznie jest mi pisać o dziele zbiorowym „Wartości lewicowe w polskiej kulturze XX wieku”, ponieważ jestem jego współredaktorem. Pragnę jedynie zaznaczyć, że tak wszechstronny, acz z pewnością niewyczerpujący przegląd lewicowych ideałów pojawia się na polskim obecnym rynku księgarskim po raz pierwszy. Książka ukazuje ogromne bogactwo ideałów lewicowych w polskiej kulturze i potężną tkwiącą w nich dozę inspiracji dla literatury, filozofii, polityki. We wstępie do książki Holger Politt zwraca uwagę na konieczność włączenia do ideałów demokracji wartości lewicowych oraz na problem urzeczywistniania tychże wartości wyłącznie za pomocą środków, które są dozwolone w demokratycznie urządzonej wspólnocie. Zgadzam się z treścią wywodu Holgera Politta. W dzisiejszym świecie, niełatwym z punktu widzenia rosnących konfliktów politycznych, to zastrzeżenie jest fundamentalne.

Wymaga podkreślenia, że omawiane tu książki odznaczają się wielką urodą, wyróżniają się na rynku księgarskim spójnymi plastycznie dla całej serii okładkami, oddającymi w formie graficznej sens różnorodności i wolności. Nieposkromione strumienie barw i kształtów ulegają przemieszaniu i pogodzeniu.

(Dokończenie na stronie 18)